

Verslag Groen Idee Café, 1 maart 2010

Aanwezig:

Marijke Deurloo, Annemarie van Dam, Peter van Helsdingen, Harry van Herik, Marijke Langenveld, Erica Rietveld, Frank ter Beek, Hannie korthof, Martin van der Born, Karel Das, Marga Alferink, Jan Thijs Leewrik Nieborg, Annet Willekes, Fer Loos, Desirée Rosier, Martine van Schaik, Jan Dopper, Bessie Schadee, Janine Vermeulen, Margje Vlasveld (bij de afsluiting)

Netwerken en voorstellen nieuwe deelnemers:

Ook deze avond waren er weer burgers en professionals aanwezig. Naast enthousiaste bewoners met ideeën waren er ook de Stichting Autovrije Zondag, projectleden biodiversiteitsactieteam, stichting Wijk en Wouden, stichting Stadstuinen (i.o.), politici etc. actief. Aan het begin en eind van de avond is genetwerkt over lopende projecten. De belangstelling varieert van biodiversiteit, meer (eetbaar)groen in de stad, permacultuur, biologische landbouw, streekproducten, levend water, klimaat, duurzaam bouwen, guerilla gardening tot ecologisch groenbeheer.

Nieuwe deelnemers waren: Erica Rietveld (st. autoloze zondag) en Jan Thijs Leeuwrik Nieborg (Groen Links).

Stand van zaken initiatieven:

Bessie Schadee (voorzitter stichting Ideewinkel) zat de avond voor. Na het namenrondje werd direct overgegaan tot de stand van zaken over het initiatief voor een biodiversiteitstuin op het braakliggende terrein bij Naturalis: Vrij Groen (werktitel). Er is volop gelegenheid om ideeën hierover aan te geven bij Anne-Marie van Dam, (voorlopig) projectleider. Op de website staat het concept-plan met al diverse ideeën beschreven en getekend:

<https://sites.google.com/site/biodiversiteitstuinvrijgroen/home>

Het project is nog in de startfase, dus als je mee wilt doen meld je dan aan met jouw idee!

Op dit moment wordt druk gezocht naar financiering om het tuinproject professioneel aan te kunnen pakken. De stichting Ideewinkel zet zich in voor de fondsenwerving. Naast Anne-Marie en de stichting werken Ludy Feyen, Desiree Rosier en Janine Vermeulen actief mee om de ideeën te realiseren in het Vrij Groen Team. Enkele ideeën die nu op het ontwerp staan zijn: een peen-en-uien tuin met biologische diversiteit aan landbouwgewassen. Een kunstwerk over de vitaliteit van de bodem. Verder een uit natuurlijke/gerecyclede materialen gebouwd "Earthship" als bezoekerscentrum en diverse experimenteertuinen waar met zowel onbewerkte als verrijkte grond onderzoek wordt gedaan naar biodiversiteit.

Presentatie Annemarie van Dam: "voedsel verbouwen op braakliggende grond":

Annemarie (zelf deelnemer Groene Idee Café, mede initiatiefnemer project bij Naturalis en bodemdeskundige) had tevoren drie bakken grond geschept, met uitsneden van de braakliggende grond bij Naturalis. Zij liet ons in de bakken aarde wroeten en gaf vervolgens uitleg over wat je aan de grond kunt zien. Zo liet ze zien wat beplanting doet met de grond en legde ze uit wat je kunt doen met een bepaalde bodemstructuur. Zo maken rietstengels bijvoorbeeld kleine luchtkanalen in de bodem en een klaverplantje verrijkt de bodem door in samenwerking met bacteriën stikstof aan zich te binden. De aarde met de verteerde rietstengels was veel losser en bevatte meer wurmen, dan de stinkende modder uit de platgereden bouwgrond, van een

andere kant van het braakliggende terrein. Het was een leerzame ervaring en we zijn even lekker vies geworden. Vervolgens gaf Anne-Marie uitleg over de bodemsamenstelling van het terrein bij Naturalis. De Noordzijde, tegen de

Mendelweg aan, is moerassig. Bij de sloot, tegen de toren van Naturalis aan, is het grassig met distels. Vlakbij de sloot is een rietvegetatie. In het algemeen is de grond verdicht door het vele rijden van vrachtwagens. Waar bouwzand op de oorspronkelijke kleigrond ligt is de grond snel nat, maar, ook weer snel uitgedroogd in drogeperioden. De bodem bestaat uit zand en klei. Er is oude zeeklei omdat de Rijndelta hier vroeger stroomde. Verder zit er erg veel puin in de grond en ligt er over het hele terrein veel afval.

Wat kunnen we met deze grond wel en niet doen?

Anne-Marie doet suggesties: In het moeras kun je moerasplanten zetten: riet, wilgen...of de bodem tot 60 cm diepte omwerken als de grond droog is.

Intussen denken de deelnemers volop mee over wat je met de grond kunt doen om hem te verbeteren: Helpt gratis compost? Laten we een graafmachine komen, wat kost dat? Laten we de grond frezen, dan compost erbij en weer dichtgooien? Kan er ipv het dure en moeilijke afgraven, eventueel gedacht worden aan de grond (hier en daar) te verhogen? Kunnen er muurtjes gebouwd worden met het puin? Of met het puin een begin maken met het Earthship? Anne-Marie merkt vervolgens op dat grondbewerking veel energie kost en eigenlijk slecht is voor de biodiversiteit.

Ook zijn er vragen over de intentie van het project:

Is het project bedoeld als een voorbeeld van wat je qua natuur kunt doen met braakliggende grond? Is het een tuin ter bevordering van de biodiversiteit, in het kader van tijdelijke natuur? Is het een educatief (vergeten) groenten en (medische) kruidentuinproject waar de doelgroepen van Naturalis en waar werknemers van omliggende bedrijven actief aan bijdragen?

Het Team Vrij Groen gaat verder het plan uitwerken aan de hand van de vragen en suggesties die zijn gedaan door de deelnemers van het Groene Ideecafé.

Film: Life in the soil

Hierna werd de film: Life in the soil getoond. Een film waarin door een microscoop het actieve bodemleven van miljarden bacteriën en schimmels rondom een plant actief gevolgd wordt. De film maakt duidelijk hoe plant en bodemleven samenwerken en elkaar nodig hebben. Dit is een belangrijk inzicht voor gezonde landbouw op langere termijn, omdat helder wordt hoe goede afstemming tussen bodem en beplanting, ziektes aan gewassen voorkomt.

In een bodem waar jaar op jaar kool geteeld is en pesticiden zijn gespoten, verliest de bodem haar natuurlijk evenwicht en treden veel meer ziektes op. Er zijn meer pesticiden nodig omdat we in de landbouw steeds hetzelfde gewas verbouwen, variatie van gewassen en combinaties van gewassen is belangrijk voor een gezond leven in de bodem.

Na de film volgde een discussie.

Enkele reacties op de film:

- Dit is uniek, het is nog niet zo lang dat we dit kunnen zien groeien.
- Overall moet snel bekend worden, hoe belangrijk een gezonde bodem is voor ons en voor ons voedsel. Geforceerde planten bevatten veel minder voedingstoffen, omdat er niets in de bodem zit
- Deze film toont hoe de mens echt onderdeel is van de natuur, en hoe alles afhankelijk is van elkaar en samenwerkt
- Kunnen we niet ergens grond met wormen en beestjes kopen voor het terrein bij Naturalis?
- Het heeft wel tijd nodig om een biologisch landbouwsysteem op te zetten. Dit huidige systeem kostte ons ook al 100 jaar om te bedenken, en nu pas weten we hoe slecht het is, dat verander je niet zomaar even. In de bloembollen gaat omschakelen naar biologisch maar moeizaam.
- Een slechte bodem kan heel snel herstellen met goede bloemen/beplanting kijk maar naar de Hoekse Waard, zouden we dat ook in een paar jaar kunnen bereiken met de grond bij Naturalis?
- Grond is wel duur, maar de monocultuur in de landbouw maakt het op den duur nog erger, waardoor er weer meer grond nodig is om landbouw te bedrijven

Afsluiting:

Margje meldt dat het Groen IDeeCafé zichtbaar aanwezig zal tijdens de uitslagenavond van de gemeenteraadsverkiezingen op 3 maart om de kersverse stadsbestuurders de hand te schudden. Martin en Janine steken hiervoor ook de handen uit de mouwen en Ben van Leeuwen wordt gevraagd dit charmeoffensief op de gevoelige plaat vast te leggen, de foto's staan [hier](#).

Tenslotte nog de onderwerpen voor de volgende Groene IDeeCafé's:

- 15 maart: Presentatie Transition Town door Linder, die ons ook deelgenoot maakt van zijn ervaringen met een permacultuurtuin midden in de Amsterdams Pijp.
- 29 maart: Extra bijeenkomst met Ro en Ad architecten over biologisch hun ideeën voor ecologisch bouwen (en een Earthship) in Leiden.
- 5 april: geen bijeenkomst gepland, het is dan 2e Paasdag.
- 19 april: Stand van zaken en plannen voor het ontwikkelen en stimuleren van de verkrijgbaarheid van streekproducten uit de Leidse regio door Marijke Langenveld en Hannie Korthof van het Land van Wijk en Wouden.
- 3 mei: Ideeënavond voor Autovrije zondag op 12 september 2010. Terugblikken en vooruitkijken o.l.v. Erica Rietveld van het organiserend comité Autovrije Zondag.
- 17 mei: Duurzaam Daten voor biodiverse projecten. Met informatie over o.a. Fonds 1818 en de gemeente Leiden en subsidievoorwaarden voor groene projecten.

Tot de volgende keer!